

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

P. Virgilio Maronis Æneis

Vergilius Maro, Publius

Antverpiae, 1565

P. Virgilio Maronis Æneidos Liber III.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-69273](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-69273)

*Adspiciam, aut Graijs seruitum matribus ibo,
Dardanis, & diuæ Veneris nurus:*

*Sed me magna deum genitrix his detinet *oris.*

Iam que vale, & nati serua communis amorem.

Hæc ubi dicta dedit, lacrymantem, & multa volentem,

Dicere, deseruit, tennes que recessit in auras.

Ter conatus ibi collo dare brachia circum:

Homerus in
Il. 249.

Ter frustra comprehensa manus effugit imago,

Par leuibus ventis, volucris que simillima somno.

Sic demum socios, consumpta nocte, reuiso:

10

Atque hic ingentem comitum affluxisse nouorum

Inuenio, admirans numerum, matres que, viros que,

Collectam exsilio pubem, miserabile vulgus.

Vndique conuenere, animis, opibus que parati,

In quascunque velim pelago deducere terras.

15

Iam que iugis summa surgebat lucifer Ida,

Ducebat que diem, Danaï que obsessa tenebant.

*Limina portarum, nec spes *opis vlla dabatur.*

Cessi, & sublato montem genitore petiui.

P. VIRGILII MARONIS

20

ÆNEIDOS LIBER III.

ARGUMENTVM.

Euerfa Troia, Aeneas, collectis suorū reliquijs, quæ cædi, flammisq. supererant, paratq. apud Antandrum viginti nauium classe, primū in Thraciā defertur: vbi cum futuræ vrbis fundamenta poneret, 25
territus Polydori à Polymnestore dæsi prodigijs, Delū petit, cōsul-
toq. ibi Apollinis oraculo, cum antiquam gentis suæ matrē, hoc est primam originis suæ terrā repetendam didi-isset, falsa Anchisæ patris interpretatione adductus, Cretā contendit. Verū cum ibi quoque, positis iam mœnibus, grauissima peste exagitatetur, in somnis monitus à dijs penatibus, relicta Creta, Italiam petit. Ibi suborta tēpestas, primū ad Strophades insulas appulsus, ab Harpyis infestatur, mox Actium delatus, in honorem Apollinis ludos celebrat, 30
inde Coreyrā præteruectus Epirum tenet; quæ id tēporis Heleno Priami filio parebat, cui post Pyrrhi cædem Andromache in coniugium cesserat. Helenus Aeneā hospitio excipit, omniq. humani-
tatis

tatis genere complectitur, imminentiumque terra, marique periculorum certiorum facit. Aeneas relicta Epiro, Tarentum, primamque Italiae oram praeteruectus, ad eam Siciliae partem, quae Aetnae monti adiacet, appellitur. ibi Achemenidem, ab Ulysses in Cyclopi anatro desertum, supplicem recipit, edoctusque ab eo de Cyclopium feruereitate, inde anchoras soluit, memorque praecceptorum Heleni, vitatis Charybdis, & Scyllae periculis, Siciliae litora longo circuitu circumuectus tandem Drepanum aduehitur: ubi Anchises tum senio, tum longae nauigationis iactatione fatigatus fatis concedit. Inde Italiam petiturus, immissa ab Aeolo subita tempestate, in Africam eijcitur, quam partem libro primo exsequitur.

Aliud argumentum.

10 *Post casum Troiae fabricata classe superstes
Vela dat Aeneas, urbemque in litore Thracum,
Mox aliam pulsus Cretaeis condit in oris.
Cedit & hinc, Helenumque videt, praepceptaque sumit.
Aetnaum Cyclopa fugit: sepelitque parentem.*

15 **B**OSTQVAM **res Asiae, Priami que imperium Troianum, quod erat in Asia. Ilium enim in Phrygia minore.*
euertere gentem
Immeritam visum superis, ceciditque superbum

Ilium, & omnis humo fumat Neptunia Troia:
20 *Diuersa exsilia, & desertas quaerere terras
Augurijs agim. diuum; classemque sub ipsa
Antandro, & Phrygiae molimur montibus Ida,
Incerti quofata ferant, ubi sistere detur:
Contrahimusque viros. vix prima inceperat aestas:
25 Et pater Anchises dare fatis vela iubebat.
Litora tum patriae lacrymans, portusque relinquo,
Et campos, ubi Troia fuit, feror exsul in altum
Cum socijs, natoque, penatibus, & magnis dijs.
Terra procul vastis colitur Mauortia campis,
30 Thracas arant, acri quondam regnata Lycurgo:
Hospitium antiquum Troiae, socijque penates
Dum fortuna fuit feror huc, & litore curuo*

duo humana posuit, & duo diuina, patris non fit metio, quia non peruenit in Italia.

Mœnia prima loco, fatis ingressus iniquis
 Aeneadas que meo nomen de nomine fingo.
 Sacra Dionææ matri, diuis que ferebam
 Auspicibus cœptorum operum; supero que nitentem
 Calicolûm regi mactabam in litore taurum.

& collis, & fe-
 pulcrum.

Fortè fuit iuxta *tumulus; quo cornea summo
 Virgulta, & densis hastilibus horrida myrtus.
 Accessi; viridem que ab humo conuellerè siluam
 Conatus, ramis tegerem ut frondentibus aras,
 Horrendum, & dictu video mirabile monstrum.

molle, & fle-
 xuosum.

Nam, quæ prima solo ruptis radicibus arbor
 Vellitur, huic atro liquuntur sanguine guttæ,
 Et terram tabo maculant. mihi frigidus horror
 Membra quatit, gelidus que coit formidine sanguis.
 Rursus & alterius *lentum conuellerè vimen

bonum, ac le-
 ue, id est, mini-
 me graue, aut
 aduersum, fa-
 cerent.

Insequor, & causas penitus tentare latentes:
 Ater & alterius sequitur de cortice sanguis,
 Multa mouens animo, nymphas venerabar agrestes,
 Graduum que patrem Geticis qui præsidet aruis,
 Rite secundarent visus, omen que *leuarent.

Tertia sed postquam maiore hastilia nixu
 Aggredior, gemibus que aduersa obluetor arena;
 (Eloquar, an sileam?) gemitus lacrymabilis imo
 Auditur tumulto, & vox reddita fertur ad aures.

Quid miserum Aenea laceras? iam parce sepulto:
 Parce pias scelerare manus. non me tibi Troia
 Externum tulit: aut cruor hic de stipite manat.

Heu fuge crudeles terras, fuge litus auarum:
 Nam Polydorus ego: hic confixum ferrea textit
 Telorum seges, & iaculis increuit acutis.

Hom. in Il. 162.

Tum verò ancipiti mentem formidine pressus
 *Obstupui; steterunt que comæ, & vox faucibus hæsit.
 Hunc

Hunc Polydorum auri quōdam cum pondere magno
Infelix Priamus furtim mandarat alendum

Threicio regi, cum iam diffideret armis
Dardania, cingi que urbem obsidione videret.

5 Ille, ut opes fracta Teucrum, & fortuna recessit,

* Res Agamemnonias, victricia que arma secutus
Fas omne abrumpit: Polydorum obruncat, & auro
Vi ponitur. quid non mortalia pectora cogis

imperium, vt,
Postquam res
Asia, lib. 3.

10 Auri * sacra fames: postquam paupor ossa reliquit;
Delectos populi ad proceres, primum que parentem,

execrabilis: vt,
Sacra panduntur
portæ.

Monstra deum refero, & que sit sententia, posco:
Omnibus idem animus, scelerata excedere terra,

Linquere polluit hospitium, & dare classibus Austros.

pro, classem
Austris.

15 Ergo instauramus Polydoro funus: & ingens

Aggeritur tumulo tellus: stant manibus ara
Ceruleis mastæ vittis, atræ que cupresso:

gētis, aut præ-
liantium.

Et circum Iliades crimen* de more soluta.

Inferimus tepido spumantia cymbia lacte,

de victimis
sumpti.

20 Condimus, & magna supremum voce cecimus.
Inde, ubi prima fides pelago, placatæ que venti

Dant maria, & lenis crepitans vocat Auster in altum,

Deducunt socij naues, & litora complent.
Prouehimur portu: terræ que, vrbes que* recedunt.

ita nauiganti-
bus videtur.

25 Sacra mari colitur medio, gratissima tellus
Nereidum matri, & Neptuno Aegæo:

Quam pius arcitenens oras, & litora circum

Errantem Mycone celsa, Gyaró que reuinxit:

Immotam que coli dedit, & contemnere* ventos.

ob terræ motū.

30 Huc feror: hæc fessos tuto placidissima portu

Accipit: egressi veneramur Apollinis urbem.

Rex Anius, rex idem hominum, Phœbi que* sacerdos,

Vittis, pontifices.

Vitis, & sacra redimitus tempora lauro,
 Occurrit, veterem Anchisen agnoscit amicum.
 Iungimus hospitio dextras, & tecta subimus.
 Tempula dei saxo venerabar structa vetusto:
 Da propriam Tymbræe domum, da mœnia fessis, 5
 Et genus, & mansuram urbem: serua altera Troia
 Pergama, reliquias Danaû, atque immitis Achilli.
 Quem sequimur? quôue ire iubes? ubi ponere sedes?
 * Da pater augurium, atque animis illabere nostris.
 Vix ea fatus eram: tremere omnia visa repente, 10
 * Limina que, laurus que dei, totus que moueri
 Mons circum, & mugire adytis cortina reclusis.
 Submissi petimus terram, & vox fertur ad aures.
 Dardanide duri, quæ vos à stirpe parentum
 Prima tulit tellus, eadem vos vberè leto 15
 Accipiet reduces: antiquam exquirite matrem.
 Hic domus Aenea cunctis dominabitur oris,
 Et nati natorum, & qui nascentur ab illis.
 Hæc Phæbus, misto que ingens exorta tumultu
 Letitia, & cuncti, quæ sint ea mœnia, querunt, 20
 Quò Phæbus vocet errantes, iubeat que reuerti.
 Tum genitor, veterum voluens monumenta virorû,
 Audite ô proceres, ait, & spes discite * vestras.
 Creta Iouis magni medio iacet insula ponto:
 Mons Idaeus ubi, & gentis cunabula nostra. 25
 Centum vrbes habitant magnas, vberima regna:
 Maximus unde pater (si rite audita recordor)
 Teucrus Rhœteas primùm est aduectus ad oras,
 * Optauit que locum regno, nondum Ilium, & arces
 Pergameæ steterant: habitabant vallibus imis. 30
 Hinc mater cultrix Cybele, Corybantia que era,
 Idaum que nemus: hinc fide silentia sacris:

Et

Homerus in
Il. 262.

breuem syllabam, que, pro
longa posuit, ra-
tione finalita-
tis.

Hom. in. Il. 224.

quia se moritu-
rum sciebat.

pro, elegit: vt,
Pars optare lo-
cum.

Et iuncti currum dominae subiere leones.

Ergo agite, & diuūm ducunt quā iussa, sequamur:

Placemus ventos, & Gnoſſia regna petamus:

Nec longo *distant cursu: (modò Iupiter adſit)

à Delo.

5 Tertia lux classem Cretais sistet in oris.

Sic fatus, meritos aris maētavit honores,

*Taurum Neptuno, taurum tibi pulcher Apollo,

Hom. in Il. 11. 6.

Nigram Hiemi pecudem, Zephyris felicibus *albā.

Hom. in Il. 3. 1.

Fama volat pulsum regnis cessisse paternis

10 Idomeneia ducem, desertā que litora Creta,

Hoste vacare domos, sedes que adstare relictas.

Linquimus Ortygia portus, pelago que volamus,

*Bacchatam que iugis Naxō, viridem que Donyſā,

vitibus confi-
tam.

Olearon, niueam que Paron, sparsas que per aquor

15 Cycladas, & crebris *legimus freta consita terris.

præteruchi-
mur.

Nauticus exoritur vario certamine clamor:

Hortantur socij, Cretam, *proauos que petamus.

primi erant cul-
tores Cretæ.

Prosequitur surgens à puppi ventus euntes,

Et tandem antiquis Curetum allabimur oris.

20 Ergo auidus muros optata molior urbis,

Pergameam que voco: & letam cognomine gentem

Hortor amare focos, arcem que attollere tectis.

Iam que fere sicco subducta litore puppes,

Connubijs, aruis que nouis *operata iuuentus:

sacrificium fe-
cit, quia mos
erat, vt neque
vxoꝝ ducere-
tur, neque ager
araretur sine
sacrificijs-

25 Iura, domos que dabam, subito cum tabida mēbris,

Corrupto celi tractu, miseranda que venit

Arboribus que, satis que lues, & letifer annus.

Linguebant dulces animas, aut agra trahebant

Corpora. tum steriles exurere Sirius agros:

30 Arebant herba, & victum seges agra negabat.

Rursus ad oraculum Ortygia, Phœbum que, remensō

Hortatur pater ire mari, veniam que precari:

D 5

Quem

Quem fessis finem rebus ferat : unde laborum
 Tentare auxilium iubeat: quò vertere cursus.
 Nox erat, & terris animalia somnus habebat.
 Effigies sacra Diuùm, Phrygij que penates,
 Quos mecum à Troia, medijs que ex ignibus urbis 5
 Extuleram, visi ante oculos adstare iacentis
 In somnis, multo manifesti *lumine, quàm se
 Plena per incertas fundebat. Luna fenestras.
 Tum sic affari, & curas his demere dictis.
 Quod tibi delato Ortygiam dicturus Apollo est, 10
 Hic canit: & tua nos en ultro ad limina mittit.
 Nos te, Dardania incensâ, tuâ que *arma secuti:
 Nos tumidum sub te permensi classibus æquor,
 Idem venturos tollemus ad astra nepotes, 15
 Imperium que vrbi dabimus. tu mœnia magnis
 Magna para, longum que fuga ne linque laborem.
 Mutanda sedes: non hæc tibi litora suasit
 Delius, aut Creta iussit considerare Apollo.
 Est locus (Hesperiam Gray* cognomine dicunt.) 20
 Terra antiqua, potens armis, atque ubere gleba.
 Oenotrij coluere viri: nunc fama, minores
 Italiam dixisse ducis de nomine gentem.
 Hæc nobis propria sedes: hinc Dardanus ortus,
 Iasius que pater, genus à* quo principe nostrum. 25
 Surge age, & hæc latus longæuo dicta parenti,
 Haud dubitanda refer: Coritum, terras que require
 Ausonias: Dictæa negat tibi Iupiter arua.
 Talibus attonitus visis, ac voce deorum
 (Nec sopor illud erat: sed coràm agnoscere vultus,
 Velatas que comas, præsentia que ora videbar: 30
 Tum gelidus toto manabat corpore sudor)
 Corripio è stratis corpus, tendo que supinas

cum nimbo,
 qui circa deos
 videri solet.

pro, tuas par-
 tes, tuum im-
 perium.

ab Hespero
 rege.

de Dardano,
 non de Iasio,
 dictum.

Theocrit. 46.

Ad

Ad calum cum voce manus, & munera libo

*Intemerata focis perfecto letus honore

Anchisen facio certum, rem que ordine pando.

Agnouit prolem *ambiguam, geminos que parentes,

5 Se que nouo veterum deceptum errore locorum.

Tum memorat. Nate Iliacis exercite fati,

Sola mihi tales casus Cassandra canebat.

Nunc repeto, hac generi portendere debita nostro,

Et saepe Hesperiam, saepe Itala regna vocare.

10 Sed quis ad Hesperia venturos litora Teucros

Crederet? aut quem tum vates Cassandra moueret?

Cedamus Phœbo, & moniti meliora sequamur.

Sic ait: & cuncti dictis paremus ouantes.

15 Hanc quoque deserimus sedem, paucis que relictis

Vela damus, vastum q. *caua trabe currimus aquor.

nauis definitio.
Homer. in
Od. 110.

Postquam altum tenuere rates; nec iã amplius vlla

Apparent terra; calum undique, & undique pontus:

Tum mihi ceruleus supra caput adstitit imber,

Noctem, hiemẽ q. ferens; & inhorruit vnda tenebris.

20 Continuò venti voluunt mare; magna que surgunt

Aequora: dispersi iactamur gurgite vasto.

Inuoluere diem nimbi, & *nox humida calum

nubes caligi-
nosa.

Abstulit: ingeminant abruptis nubibus ignes.

Excutitur cursu, & cæcis erramus in vndis.

25 Ipse diem, noctem que negat discernere calo,

Nec meminisse via media *Palinurus in vnda.

vide eius mor-
tem lib. v. in
fine.

Tres adeò incertos cæca caligine soles

Erramus pelago, totidem sine sidere noctes.

Quarto terra die primum se attollere tandem

30 Visa, aperire procul montes, ac voluere fumum.

Vela cadunt: remis insurgimus: haud mora, nauta

Adnixi torquent spumas, & cerula verrunt.

Serua-

Apol.
Arg. 12.

fordis effusio.

necessitatem
significat. nam
spōte venimus,
nō deferimur.

è secreto mon-
tium loco.

figura. pro dif-
ponunt, & te-
guunt.

vel quia rarum
est pugnare cū

Servatum ex undis Strophadum me litora primū
Accipiunt. Strophades Graio stant nomine dictæ
Insula Ionio in magno: quas dira Celeno,
Harpyiæ que colunt alia, Phineia postquam
Clausâ domus, mensas que metu liquere priores.
Tristius haud illis monstrum, nec sauior vlla
Pestis, & ira Deūm Stygijs sese extulit undis.
Virginei volucrum vultus fœdissima ventris
*Proluuijs, vncæ que manus, & pallida semper
Ora fame.

Huc ubi *delati portus intrauimus, ecce
Lata boum passim campis armenta videmus,
Caprigenum que pecus, nullo custode, per herbam.
Irruimus ferro, & diuos, ipsum que vocamus
In prædam partem que Iouem, tunc litore curuo
Exstruimus que toros, dapibus que epulamur opimis.
At subito horrifico lapsu de montibus adsunt
Harpyiæ, & magnis quatiunt clangoribus alas,
Diripiunt que dapes, contactu que omnia fœdant
Immundo. tum vox tetrum dira inter odorem.
Rursum in secessu longo sub rupe cauata,
Arboribus clausi circum, at que horrentibus umbris
Instruimus mensas, aris que reponimus ignem.
Rursum ex *diuerso cali, cæcis que latebris
Turba sonans prædam pedibus circumuolat vncis,
Polluit ore dapes. socijs tunc arma capessant,
Edico, & dira bellum cum gente gerendum.
Haud secus ac inssi faciunt, *tectos que per herbam
*Disponunt enses, & scuta latentia condunt.
Ergo ubi delapsæ sonitum per curua dedere
Litora, dat signum specula Misenus ab alta
Acere cauo: innadunt socij, & *noua proelia tentant,
Obsce.

Obscenas pelagi ferro fœdare volucres.
 Sed neque vim plumis ull' im, nec vulnera tergo
 Accipiunt; celeri que fuga sub sidera lapsæ,
 Semesam prædam, & vestigia fœda relinquunt.
 5 Vna in præcelsa consedit rupe Celano,
 Infelix *vates, rupit que hanc pectore vocem.
 Bellum etiam pro cade boum, stratis que iuuenis,
 Laomedontiada, bellum ne inferre paratis?
 Et *patrio insontes Harpyias pellere regno?
 10 Accipite ergo animis, atque hæc mea figite dicta:
 Que Phœbo pater omnipotens, mihi Phœbus Apollo
 Prædixit, vobis furiarum ego maxima pando.
 Italiam cursu petitis, ventis que vocatis:
 Ibitis Italiam, portus que intrare licebit:
 15 Sed non ante datam cingetis mœnibus urbem,
 Quam vos dira fames, nostræ que iniuria cadis
 * Ambesas subigat malis absumere mensas.
 Dixit: & in siluam pennis ablata refugit.
 At sociis subita gelidus formidine sanguis
 20 Dirigit: cecidere animi: nec iam amplius armis,
 Sed votis, precibus que iubent exposcere pacem;
 Siue deæ, seu sint diræ, obscœnæ que volucres.
 Et pater Anchises, passis de litore palmis,
 Numina magna vocat, meritos que indicit honores.
 25 Dii prohibete minas: dii talem auertite casum:
 Et placidi seruate pios, tum litore finem
 Diripere excussos que iubet laxare rudentes.
 Tendunt vela Noti: fugimus spumantibus vndis,
 30 Quæ cursum ventus que gubernator que vocabant.
 Iam medio apparet fluctu nemorosa Zacynthos,
 Dulychium que, Same que, & Neritos ardua saxis.
 Effugimus scopulos Ithacæ, Laertia regna:

Harpyis, vel
quia vulnerari
non poterant.

nuntia infelici-
tatis.

Neptunio.

circum eas, id
est, rotundas,
puniceas scilicet:
quas maiores in honore
deorum habebant.

Homer. in
Od. 92.
Hom. in Il. 24.
Hom. in Il. 32.

Et

Et terram altricem sæui exsecramur Vlyssis.
 Mox & Leucate nimboſa cacumina montis,
 Et formidatus nautis aperitur Apollo:
 Hunc petimus feſſi, & parua ſuccedimus vrbi:
 Anchora de prora iacitur: ſtant litore puppes.
 Ergo inſperata tandem tellure potiti,
 Luſtramur que Ioui, votis que incendimus aras,
 Actia que Iliacis celebramus litora ludis.
 Exercent patrias, oleo labente, palaſtras
 Nudati ſocij: iuuat euafiffe tot vrbes
 Argolicas, medios que fugam tenuiſſe per hoſtes.
 Interea magnum Sol circumuoluitur annum:
 Et glacialis hiems Aquilonibus aſperat undas.
 Aere cauo chypeum, magni geſtamen Abantis,
 Poſtibus aduerſis figo, & rem carmine ſigno:
 Aeneas hac de Danais victoribus arma.
 Linquere tum portus iubeo, & conſidere tranſtris:
 Certatim ſocij feriunt mare, & aquora verrunt.
 Protinus acrias Phæacum abſcondimus arces,
 Litora que Epeiri legimus, portu que ſubimus
 Chaonio, & celſum Buthroti aſcendimus urbem.
 Hic incredibilis rerum fama occupat aures,
 Priamiden Helenum Graias regnare per vrbes,
 Coniugio Aeacida Pyrrhi, ſceptris que potitum:
 Et patrio Andromachen iterum ceſſiſſe marito.
 Obſtupui: miro que incenſum pectus amore
 Compellare virum, & caſus cognoscere tantos.
 Progredior portu, claſſes, & litora linquens.
 Sollemnes tum forte daſes, & triſtia dona,
 Ante urbem in luco falſi Simoentis ad undam
 Libabat cineri Andromache, manes que vocabat
 Hecſtorem ad tumulum; viridi quem ceſpite inanē,
 Et

ob locorum af-
 peritatem non
 ſpōte, ſed quia
 feſſi: eſt enim
 nautis formi-
 datus.

addidit, ma-
 gnum, ne lu-
 naris annus,
 qui eſt triginta
 dierum, intelli-
 geretur. addi-
 dit, Sol, ne,
 quia dixerat,
 magnum, de
 illo omnium
 planetarum
 anno, qui fuit
 annorum 36.
 millia, accipe-
 retur.

Et *geminas, caussam lacrymis, sacrauerat aras.

Ut me conspexit venientem, & Troia circum
Arma amens vidit, magnis exterrita monstris

*Dirigit visu in medio, calor ossa reliquit:

5 Labitur, & longo vix tandem tempore fatur.

Vera ne te facies, verus mihi nuntius affers,

Nate dea? viuis' ne? aut, si lux alma recessit,

Hector ubi est? dixit; lacrymas' que effudit, & omnē

Implevit clamore locum. vix pauca *furenti

10 Subycio; & raris turbatus vocibus hisco.

Viuo equidem, vitam' que extrema per omnia duco:

Ne dubita: nam vera vides.

Heu quis te casus deiectam coniuge tanto

Excipit? aut que digna satis fortuna reuisit?

15 Hectoris Andromache Pyrrhin' connubia seru as?

Deiecit vultum, & demissa voce locuta est.

O felix vna *ante alias Priameia virgo,

Hostilem ad tumultum Troia sub mœnibus altis

Iussa mori. que sortitus non pertulit ullos,

20 Nec victoris heri tetigit captiua cubile.

Nos, patria incensa, diuersa per æquora vecta,

Stirpis Achillea fastus, iuuenem' que superbum

Seruitio enixe tulimus: qui deinde secutus

*Ledeam Hermionē, Lacedæmonios' q. Hymeneos, Leda neptem.

25 Me famulam, famulo' q. Heleno transmisit habendā.

Ast illum erepta magno inflammatus amore

Coniugis, & *scelerum furijs agitat us Orestes

Excipit incautum, patrias que obruncat ad aras.

ob interfectam
matrem.

30 Morte Neoptolemi, regnorum reddita cessit

Pars Heleno: qui Chaonios cognomine campos,

Chaoniam' que omnem Troiano à Chaone dixit;

Pergamā' que, Iliacam' q. iugis hanc addidit arcem.

Sed

vnam marito,
alteram filio.

obstupuit.

impatienter de
lenti.

quia virgo ex-
tincta est.

id est, tam
prosperi.

Sed tibi qui cursum venti, quæ fata dedere?
Aut quis te ignarum nostris deus appulit oris?
Quid puer Ascanius? superat' ne, & vescitur aura?
Quem tibi iam Troia.*

nō Creusæ, quā
mortuam An-
dromache sci-
re non poterat,
sed patriæ, quæ
cōmunis om-
nium est parēs.

*Ecquæ iam puero est amissæ cura *parentis? 5
Ecquid in antiquam virtutem, animos' que viriles
E ipater Aeneas, & auunculus excitat Hector?
Talia fundebat lacrymans; longos' que ciebat
Incassum fletus; cū sese à mœnibus heros
Priamides multis Helenus comitantibus offert; 10
Agnoscit' que suos; letus' que ad mœnia ducit;
Et multum lacrymas verba inter singula fundit.
Procedo; & paruam Troiam, simulat' que magnis
Pergama, & arentem Zanthi cognomine riuum
Agnosco; Scææ' que amplector limina portæ. 15
Nec non & Teucris socia simul vrbe fruuntur.*

de conuiuio
intellige: sic
Terentius, Ac-
cipit homo
melius nemo.

*Illos porticibus rex *accipiebat in amplis.
Aulai in medio libabant pocula Bacchi,
Impositis auro dapibus, pateras' que tenebant.
Iam' que dies, alter' que dies processit: & aure 20
Vela vocant, tumido' que inflatur carbasus austro.
His vatem aggredior dictis, ac talia queso:
Troingena, interpres diuūm, qui numina Phœbi,
Qui tripodas, *Clarij lauros, qui sidera sentis,
Et volucrum linguas, & præpetis omina penna, 25
Fare age, (nāque omnē cursum mihi prospera dixit
Relligio: & cuncti suaserunt numina diui
Italiam petere, & terras tentare repostas:*

Apollinis, ab'
oppido Clario,
suo in finibus
Colophonio-
rum.

deorum ob in-
iurias sibi il-
latas.

*Sola nouum, dictū' que nefas Harpya Celeno 30
Prodigium canit, & tristes denuntiat iras,
Obscenam' que famem) quæ prima pericula vito;
Quidue sequens tantos possim superare labores.*

Hic

Hic Helenus, cæsis primum de more iuuenis,
 Exorat pacem diuūm, vittas que resoluit
 Sacrati capitis: me que ad tua limina, Phœbe,
 Ipse manu multo *suspensum numine ducit:
 5 Atque hæc deinde canit diuino ex ore sacerdos.
 Nate dea (nam te maioribus ire per altum
 Auspiciis manifesta fides: sic fata deūm rex
 Sortitur, voluit que vices: is vertitur ordo)
 Pauca tibi è multis, quo tutior *hospita lustras
 10 Aequora, & Ausonio possis considerare portu,
 Expediam dictis. prohibent nam cetera Parca
 Scire Helenum, fari que vetat Saturnia Iuno.
 Principio Italiam, quam tu iam rere propinquam,
 Vicinos que ignare paras inuadere portus,
 15 *Longa procul longis via diuidit inuia terris.
 Ante & Trinacria *lentandus remus in vnda,
 Et salis Ausony lustrandum nauibus æquor,
 Inferni que lacus, Aecæ que insula Circes,
 Quam tuta possis urbem componere terra.
 20 *Signa tibi dicam: tu condita mente teneto.
 Cum tibi sollicito secreti ad fluminis vndam,
 Litoreis ingens inuenta sub ilicibus sus
 *Triginta capitum fetus enixa iacebit,
 Alba, solo recubans, albi circum vbera nati:
 25 Is locus urbis erit: requies ea certa laborum.
 Nec tu mensarum morsus horresce futuros:
 Fata viam inuenient, aderit que vocatus Apollo.
 *Has autem terras, Itali que hanc litoris oram,
 Proxima que nostri perfunditur æquoris æstu,
 30 Effuge: cuncta malis habitantur mœnia Graiis.
 Hic & Naritij posuerunt mœnia Locri:
 Et Salentinos obsedit milite campos

E

Lyctius

sollicitum,
attentum.vicina, exponit
Seruius.

Homer. Il. 5.

flectendus: vt,
lentum yimen.

Homerus Il. 4.

quo prodigio,
regnaturū tri-
ginta annis Af-
canium, signi-
ficabatur.ostendentis est.
nam Calabria
nō longè distat
ab Epiro.

*Lyctius Idomenens: hic illa ducis Melibœi
 Parua Philoctetæ subnixa Petilia muro.
 Quin, ubi transmissæ steterint trans æquora classes,
 Et positis aris iam vota in litore solues,
 Purpureo * velare comas adopertus amictu;
 Ne qua inter sanctos ignes in honore deorum
 Hostilis facies occurrat, & omnia turbet.
 Hunc socij morem sacrorum, hunc ipse teneto;
 Hac casti maneant in religione nepotes.
 Ast, ubi digressum Sicula te admouerit ora
 Ventus, & * angustirarescent claustra Pelori:
 Leua tibi tellus, & longo leua petantur
 Aequora circuitu: dextrum fuge litus, & undas.
 Hæc loca vi quondam, & vasta conuulsa ruina
 (Tantum cui longinqua valet mutare vetustas)
 Dissiluisse ferunt, cum protinus utraque tellus
 Una foret, venit * medio vi pontus, & undis
 Hesperium Siculo latus abscidit, aru' que & urbes
 Litore diductas angusto interluit æstu.
 Dextrum Scylla latus, leuam implacata Charybdis
 Obsidet; atque imo barathri ter gurgite vastos
 Sorbet in abruptum fluctus, rursus' que sub auræ
 Erigit alternos, & sidera verberat unda.
 At Scyllam cacis cohibet spelunca latebris,
 Ora exsertantem, & naues in saxa trahentem.
 * Prima hominis facies, & pulcro pectore virgo
 Pube tenuis, postrema immani corpore pistrinx,
 Delphinum caudas utero commissa luporum.
 Præstat, Trinacriæ metas lustrare Pachyni
 * Cessantem, longos & circumflectere cursus,
 Quam semel informem vasto vidisse sub antro
 Scyllam, & cæruleis canibus, reserantiæ saxa.*

imperatius
passius.

quia à continē-
ti tribus passuū
millibus distat.

pro in mediū;
vt, ut clamor
caelo.

Homerus in
Od. 117.

ptima corpo-
ris partes.

immorantem.

Præte-

Præterea, si qua est Heleno prudentia vati,
 Si qua fides, animum si veris implet Apollo:
 Vnum illud tibi nate dea, præ que omnibus vnum
 Prædicam, & repetens iterumq. iterum que monebo.

5 Iunonis magna primum prece numen adora:

Iunoni cane vota libens, dominam que potentem
 Supplicibus supera donis. sic denique *victor
 Trinacria fines Italos mittere relicta.

voti compos.

10 Diuinus que *lacus, & Auerna sonantia siluis;

Insanam vatem adspicies, que rupe sub ima
 Fata canit; foliis que notas, & nomina mandat.

Auernum, &
 Lucrinum. di-
 uinos autem, id
 est consecratos.

Quæcumque in foliis descripsit carmina virgo,
 Digerit in numerum, atque antro seclusa relinquit.

15 Illa manent immota locis, neque ab ordine cedunt.

Verum eadem, verso tenuis cum cardine ventus
 Impulit, & teneras turbauit ianua frondes,
 Numquam deinde cauo volitantia prendere saxo,
 Nec reuocare situs, aut iungere carmina curat.

non ianua, sed
 ventus per ia-
 nuam ingressus.

20 Inconsulti abeunt, sedem que odere Sibylla.

Hic tibi ne qua mora fuerint dispendia tanti;
 Quamuis increpitent socij, & vi cursus in altum
 Vela vocet, possis que sinus implere secundos:

Quin adeas vatem, precibus que oracula poscas:

25 Ipsa canat, vocem que volens, atque ora resoluat.

Illa tibi Italiae populos, ventura que bella,
 Et quo quemque modo fugias que, feras que laborem,
 Expediet, cursus que dabit venerata secundos.
 Hæc sunt, que nostra liceat te voce moneri.

30 Vade age, & ingentem factis fer ad æthera Troiam.

Que postquam vates sic ora effatus amico est,
 Dona dehinc auro *grauia, secto que elephanto

ultima syllaba
 contra consue-
 tudinem pro-
 ducitur, ratione
 finalitatis.

E 2

Imperat

Imperat ad naues ferri: stipat' que carinis
 Ingens argentum, Dodonaos' que lebetes,
 Loricam confertam hamis, auro' que trilicem,
 Et conum insignis galeæ, cristas' que comantes,
 Arma Neoptolemi. sunt & sua dona parenti. 5
 Addit equos, addit' que duces.

Remigium supplet, socios simul instruit armis:
 Interea classem velis aptare iubebat

flanti.

Anchises, fieret vento mora ne qua *ferenti.

Quem Phœbi interpretis multo compellat honore: 10

Coniugio Anchisæ Veneris dignate superbo,

amor: vt illud,
 Veneris iustifi
 ma cura.

*Cura deum, bis Pergameis erepte ruinis,

Ecce tibi Ausonia tellus. hanc arripe velis:

Et tamen hanc pelago præterlabare necesse est:

Ausonia pars illa procul, quam pandit Apollo. 15

Vade, ait, o felix nati pietate. quid ultra

Præuehor, & fando surgentes demoror Austros?

Homerus in
 Od. 130.

*Nec minus Andromache digressu mæsta supremo,

Fert picturatas auri subtegmine vestes,

nec munera
 dat inferiora
 meritis.

Et Phrygiam Ascanio chlamydem; *nec cedit honori: 20

Textilibus que onerat donis, ac talia fatur.

Homer. in Od.
 130.

Accipe & hæc, manuum tibi que monumenta mearum

Sint, puer, & longum Andromaches testentur amorem

Coniugis Hæctorea: cape dona extrema tuorum,

O mihi sola mei super Astyanactis imago. 25

Homerus in
 Od. 29.

Sic oculos, sic ille manus, sic ora ferebat:

Et nunc equali tecum pubesceret æuo.

Hos ego digrediens lacrymis affabar obortis.

aduersa.

Viuite felices, quibus est *fortuna peracta

Iam sua: nos alia ex aliis in fata vocamur. 30

vt illud, Ita
 lia fugientis
 prendimus oras

Vobis parta quies, nullum maris æquor arandum:

Arua neque Ausonia, semper cedentia *retro,

Querenda

Quærenda: effigiem Xanthi, Troiam' que videtis,
 Quam vestra fecere manus, melioribus opto
 Auspiciis, & que fuerit minus obuia Graijs.
 Si quando Tiberim, vicina' que Tybridis arua
 5 Intraro, genti' que meæ data mœnia cernam,
 Cognatas' que vrbes olim, populos' que propinquos
 Epiro Hesperia, quibus idem Dardanus auctor,
 Atque idem casus; unam faciemus utranque
 Troiam animis maneat nostros ea cura nepotes.
 10 Prouehimur pelago vicina Ceraunia iuxta,
 Vnde iter Italiam, cursus' que breuissimus undis.
 Sol ruit interea, & montes umbrantur opaci:
 Sternimur optata gremio telluris ad undam,
 Sortiti* remos; passim' que in litore sicco
 15 Corpora curamus; fessos sopor irrigat artus:
 Nec dum orbem medium nox horis acta subibat;
 Haud segnis strato surgit Palinurus, & omnes
 Explorat ventos, atque auribus aera captat:
 Sidera cuncta notat tacito labentia celo,
 20 Arcturum, pluias' que Hyadas, geminos' q. Triones,
 Armatum' que auro circumspicit Oriona.
 Postquam cuncta videt celo constare sereno:
 Dat clarum e puppi signum: nos castra mouemus,
 Tentamus' que viam, & velorum pandimus alas.
 25 Iam' que rubescebat stellis aurora fugatis,
 Cum procul obscuros colles, humilem' que videmus
 Italiam. Italiam primus conclamat Achates:
 Italiam leto socij clamore salutant.
 Tum pater Anchises magnum cratera corona
 30 Induit, impleuit' que mero, diuos' que vocauit
 Stans celsa in puppi.
 Dij* maris, & *terra, tempestatum' que potentes,
 E s Ferte

Homerus in
ll. 118.

officia remigã-
di.

Homerus in
Od. 46.

faculã extulit:
vt illud, Flam-
mas cum regia
puppis Extule-
rat.

maris, quod na-
uigio: terræ,
quò sumitur
rus.

Ferte viam vento facilem, & spirate secundi.
 Crebescunt optata aure, portus que patescit
 Iam propior, templum' que apparet in arce Minerue.
 Vela legunt socij, & proras ad litora torquent.
 Portus ab Eoo fluctu curuatus in arcum: 5
 Obiecta salsa spumant aspergine cautes:
 Ipse * latet: gemino demittunt brachia muro
 Turriti scopuli, refugit' que à litore templum.
 Quattuor hic, primum omen, equos in gramine vidi
 Tondentes campum late, candore niuali. 10
 Et pater Anchises, bellum o terra hospita portas:
 Bello armantur equi: bellum hæc armenta minantur.
 Sed tamen iidem olim currum succedere sueti
 Quadrupedes, & fræna iugo concordia ferre.
 Spes est pacis, aut tum numina sancta precamur 15
 Palladis armifone, que prima accepit ouantes:
 Et capita ante aras Phrygio velamur amictu,
 Præceptis' que Heleni, dederat que * maxima, rite
 Iunoni Argiua iussos adolemus honores. 20
 Haud mora, continuo, perfectis ordine votis,
 Cornua velatarum obuertimus antennarum:
 Graiugenum' que domos, suspecta' que linquimus arua,
 Hinc sinus Herculei (si vera est fama) Tarenti
 Cernitur. attollit se diua Lacinia contra, 25
 Caulonis' que arces, & nauisragum Scylacæum:
 Tum procul e fluctu Trinacria cernitur Aetna:
 Et gemitum ingentem pelagi, pulsata' que saxa
 Audimus longe, fractas' que ad litora * voces:
 Exsultant' que vada, atque aestu miscentur arena. 30
 Et pater Anchises: nimirum hæc illa Charybdis:
 Hos Helenus scopulos, hæc saxa horrenda canebat:
 Eripite o socij, pariter' que insurgite remis.

Haud

procul intuen-
tibus.

quia dixerat,
Præque omni-
bus vnum præ-
dicam.

quæ reddun-
tur percussu
fluctuum ad
axa.

- Haud minus, ac iussi, faciunt: primus que rudentem
 Contorsit lauas proram Palinurus ad undas.
 Leuam cuncta cohors remis, ventis que petiuit.
 Tollimur in caelum curuato gurgite, & uidem
 5 Subducta ad manes imos descendimus unda.
 Ter scopuli clamorem inter caua saxa dedere:
 Ter spumam elisam, & *rorantia vidimus astra.
 Interea fessos ventus cum sole reliquit:
 Ignari que via Cyclopum allabimur oris.
 10 Portus ab accessu ventorum immotus, & ingens
 Ipse, sed horrificis iuxta tonat Aetna ruinis:
 Interdum que atram *prorumpit ad aethera nubem,
 Turbine fumantem piceo, & candente farilla:
 Attollit que globos flammarum, & sidera lambit:
 15 Interdum scopulos, auulsa que *viscera montis
 Erigit eructans, liquefacta que saxa sub auras
 Cum gemitu glomerat, fundo que exaestuauit imo.
 Fama est, Enceladi semustum fulmine corpus
 Urgeri mole hac, ingentem que insuper Aetnam
 20 Impositam ruptis flammam exspirare *caminis;
 Et fessum quoties mutat latus, intremere omnem
 Murmure Trinacriam, & caelum subtexere fumo.
 Noctem illam tecti siluis immania monstra
 Perferimus: nec, quae sonitum det clausa, videmus:
 25 Nam neque erant aërorum ignes, nec lucidus *aëtra
 Siderea polus: obscuro sed nubila caelo,
 Et lunam in nubio nox intempesta tenebat.
 Postera iamque dies primo surgebat eoo,
 Humentem que aurora polo dimouerat umbram:
 30 Cum subito e siluis macie confecta suprema
 Ignoti noua forma viri, miseranda que cultu
 Procedit, supplex que manus ad litora tendit.

Homerus in
Od. 105 pro
itrorata.

euomit.

partes nam &
ossa terræ di-
cuntur.

fornacibus.

per aetheris
splendorem.

Respicimus: dira illuuiēs, immissa que barba:
 illigatum. **Confertum tegmen spinis: at cætera Graius:*
Et quondam patrius ad Troiam missus in armis.
Is' que ubi Dardanius habitus, & Troia vidit
Arma procul, paulum aspectu conterritus hæsit,
Continuit que gradum: mox sese ad litora præcepit
Cum fletu, precibus que tulit. Per sidera testor,
Per superos, atque hoc cæli spirabile lumen,
Tollite me Teucris, quascunque abducite terras.
 vitalfe Cyclo- **Hoc sat erit. scio me Danais e classibus unum:*
 pas. *Et bello Iliacos fateor petuisse penates.*
Pro quo, si sceleris tanta est iniuria nostri,
 dilaceratum. **Spargite me in fluctus, vasto que immergite ponto.*
Si pereo manibus hominum, perisse iuuabit.
 Homerus in Il. **Dixerat, & genua amplexus, genibus que volutans* 15
 11. *Herebat. qui sit, fari, quo sanguine cretus,*
Hortamur; quæ deinde agitet fortuna, fateri.
 Homerus in Il. 271. *Ipsè pater dextram Anchises, haud multa moratus,*
Dat iuueni, atque animum præsentì pignore firmat.
Ille hæc, deposita tandem formidine, fatur. 20
Sum patria ex Ithaca, comes infelicis Vlyssi,
Nomine Achæmenides, Troiam genitore Adamasto
Paupere (mansisset que utinam fortuna) profectus.
Hic me, dum trepidi crudelia limina linquunt,
Immemores socij vasto Cyclopi in antro 25
Deseruere. domus sanie, dapibus que cruentis
Intus opaca, ingens: ipse arduus, alta que pulsat
Sidera: (dij talem terris auertite pestem)
 cuius etiam ad- **Nec visu facilis, nec dictu effabilis ulli:*
 spectus metum inferret. *Visceribus miserorum, & sanguine vescitur atro.* 30
Vidi egomet, duo de numero cum corpora nostro,
Prentsa manu magna, medio resupinus in antro

Fran-

- Frangeret ad saxum, sanie que^{*} adpersa natarent
 Limina: vidi, atro cum membra fluentia tabo
 Manderet, & tepidi tremere sub dentibus artus:
 Haud impune quidem: nec talia passus Ulysses,
 5 Oblitus ue sui est Ithacus discrimine tanto.
 Nam simul expletus dapibus, vino que sepultus
 Cervicem inflexam posuit, iacuit que per antrum
 Immensum, sanie eructans, ac frustra cruento
 Per somnum commista mero; nos magna precati
 10 Numina, sortiti que vices, una undique circum
 Fundimur, & telo lumen^{*} terebramus acuto
 Ingens, quod torua solum sub fronte^{*} latebat,
 Argolici clypei, aut Phœbeæ lampadis instar:
 Et tandem leti sociorum ulciscimur umbras.
 15 Sed fugite o miseri, fugite, atque ab litore funem
 Rumpite.
 Nam, qualis, quantus que cauo Polyphemus in antro
 Lanigeras claudit pecudes, atque vbera pressat,
 Centum alij curua hæc habitant ad litora vulgo
 20 Infandi Cyclopes, & altis montibus errant.
 Tertia iam luna se cornua lumine complent,
 Cum vitam in siluis, inter deserta ferarum
 Lustra, domos que traho, vastos que ab rupe Cyclopas
 Prospicio, sonitum que pedum, vocem que tremisco:
 25 Victum infelicem, baccas, lapidosâ que corna
 Dant rami, & vulvis pascunt radicibus herba.
 Omnia collustrans hanc primum ad litora classem
 Conspexi venientem: huic me, quacunque fuisset,
 Addixi: satis est gentem effugisse nefandam.
 30 Vos animam hanc potius quocunque absumite leto.
 Vix ea fatus erat, summo cum monte videmus
 Ipsum inter pecudes vasta se mole mouentem
 Pastorem

expersa, magis
 placet Seruio,
 id est madefa-
 cta.

terebrando ob-
 cæcamus.
 oculo per som-
 num clauso:
 quem cõparat
 clypeo, ob ma-
 gnitudinẽ: soli,
 ob splẽdorem.

agrestium ar-
 borum fructus

*Pastorem Polyphemum, & litora nota potentem,
Monstrū horrendū, informe, ingēs, cui lumen adēptū,
Trunca manum pinus regit, & vestigia firmat:
Lanigera comitantur oves: ea sola voluptas,
Solamen' que mali.

fic in antiquo
libro Colotia-
no. in alijs male
additur, De col
lo fistula pēdet.

*Postquam altos tetigit fluctus, & ad æquora venit;
Luminis effossi fluidum lauit inde cruorem,
Dentibus infrendens gemitu; graditur' que per æquor
Iam medium; nec dum fluctus latera ardua tinxit.*

*Nos procul inde fugam trepidi celerare, recepto
Supplice, sic merito, taciti que incidere funem:
Verrimus & proni certantibus æquora remis.*

remigij, non ho-
minum, dixit
emm, Tacitiq.
incidere funē.

*Sensit, & ad sonitum *vocis vestigia torsit.
Verum, ubi nulla datur dextram affectare potestas;*

*Nec potis Ionios fluctus æquare sequendo,
Clamorem immensum tollit: quo pontus, & omnes
Intremuere vnda, penitus' que exterrita tellus
Italia, curuis que immugit Aetna cauernis.*

*At genus e siluis Cyclopum, & montibus altis
Excitum ruit ad portus, & litora complent.*

quia longinqui
nocere non po-
terant.

*Cernimus adstantes *nequidquam lumine toruo
Aetnaeos fratres, calo capita alta ferentes,
Concilium horrendum: quales cum vertice celfo,
Aeria quercus, aut conifera cyparissi*

Constiterant, silua alta Iouis, lucus ue Diane.

*Præcipites metus acer agit quocunque rudentes
Excitere, & ventis intendere vela secundis.*

*Contra, iussa monent Heleni, Scyllam, atq. Charybdin
Inter utramque viam, leti discrimine paruo,*

fauore numi-
num, quæ su-
prâ rogauerat
Anchises: Ferte
viam vento fa-
cilem.

Ni teneant cursus: certum est dare lintea retro.

Ecce autem Boreas angusta a sede Pelori

**Missus adest. viuo præteruehor ostia saxo*

Pan-

Panthagia, Megaros' que sinus, Tapsum' q. iacentem.

Talia monstrabat relegens errata retrorsum

Litora Achemenides, comes infelicis Vlyssi.

Sicanio pratenta sinu iacet insula contra

5 Plemmyrium undosum: nomen dixere priores

Ortygiam. Alpheum fama est huc Elidis amnem

Occultas egisse vias subter mare, qui nunc

Ore Arcthusa tuo Siculis confunditur undis.

Numina magna loci iussi veneramur: & inde

10 Exsupero præpingue solum *stagnantis Elori.

Hinc altas cautes, proiecta' que saxa Pachini

Radimus, & fatis numquam concessa moueri.

Apparet Camarina procul, campi que Geloi,

Immanis' que Gela fluuij cognomine dicta.

15 Arduus inde *Agragas ostentat maxima longe

Mœnia, magnanimum quondam generator equorum.

Té que datis linguo ventis palmosa Selinis:

Et vada dura lego saxis Lilybeia cecis.

Hinc Deprani me portus, & illatabilis ora

20 Accipit. hic, pelagi tot tempestatibus actus,

Heu genitorem, omnis curæ, casus' que leuamen,

Amitto Anchisen. hic me pater optime fessum

Deseris, heu tantis nequidquam ereptè periclis.

*Nec vates Helenus, cum multa horrenda moneret,

25 Hos mihi prædixit luctus, non dira Celeno.

Hic labor extremus, longarum hæc meta viarum.

Hinc me digressum vestris *deus appulit oris.

Sic pater Aeneas intentis omnibus vnus

Fata renarrabat diuûm, cursus' que docebat:

30 Conticuit tandem, factò que hic sine quieuit.

campis enim
superfunditur,
vt Nilus.

mons muro
cinctus, in cuius
summa parte
oppidum.

Homerus in Il.
195.

confirmat ani-
mum Didonis,
cùm se ad eam
deorum volun-
tate dicit acces-
sisse.

P. VIR-